

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการเฝ้าระวังและป้องกันโรคมะเร็งเต้านม อำเภอชูชนธ์
จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2565

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอชูชนธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

โครงการเฝ้าระวังและป้องกันโรคมะเร็งเต้านม อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2565

หลักการและเหตุผล

โรคมะเร็งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตเป็นอันดับ 1 ของคนไทยตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน โดยมะเร็งที่พบมากในสตรี คือ มะเร็งเต้านมและมะเร็งปากมดลูก โรคมะเร็งเต้านมเป็นสาเหตุอันดับ 1 ของสตรีไทย จากสถานการณ์การป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเต้านม พบว่าอัตราการตายเฉลี่ยด้วยโรคมะเร็งเต้านมปี 2563 เท่ากับ 14.3 ต่อแสนประชากร (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข, 2564) และยังคงเป็นปัญหาสำคัญของสตรีในจังหวัดศรีสะเกษ โดยในปี 2562 พบอัตราป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านมคิดเป็น 37.42 ต่อแสนประชากร และอัตราการตายด้วยโรคมะเร็งเต้านม คิดเป็น 9.49 ต่อแสนประชากร (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข, 2562) ซึ่งคาดการณ์ว่าอัตราป่วยและตายด้วยโรคมะเร็งเต้านมจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากผลการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งเต้านมจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2564 พบว่ากลุ่มสตรีอายุ 30-70 ปี การตรวจเต้านมด้วยตนเอง ร้อยละ 74.39 และได้รับการตรวจเต้านมโดยเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 80.42 (HDC กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ส่วนผลการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งเต้านมของอำเภออุซันต์ ปี 2564 พบว่า กลุ่มสตรีอายุ 30-70 ปี จำนวน 26,268 คน ตรวจคัดกรองเต้านมด้วยตนเอง จำนวน 19,913 คน คิดเป็นร้อยละ 75.81 และได้รับการตรวจเต้านมโดยเจ้าหน้าที่ จำนวน 20,550 คน คิดเป็นร้อยละ 78.23 (HDC กระทรวงสาธารณสุข, 2565) จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าการตรวจคัดกรองเต้านมด้วยตนเองในพื้นที่อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ยังไม่ครอบคลุมตามเกณฑ์ (มากกว่าร้อยละ 90)

เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ปีพุทธศักราช 2562 มุลินธิกาญจนบารมีจึงกำหนดแผนการออกหน่วยตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยเครื่อง Mammogram ในสตรีกลุ่มเสี่ยง เพื่อลดความรุนแรงและลดอัตราป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านมของสตรี ในการนี้อำเภออุซันต์ โดยโรงพยาบาลอุซันต์ ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภออุซันต์ จึงได้จัดทำโครงการเฝ้าระวังและป้องกันโรคมะเร็งเต้านมอำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้สตรีกลุ่มเป้าหมายได้ตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างถูกต้องได้รับการตรวจเต้านมด้วยเครื่องเอ็กซเรย์เต้านมและสามารถเข้าถึงบริการการรักษาอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมในสตรีกลุ่มอายุ 30-70 ปี
2. เพื่อให้สตรีกลุ่มเสี่ยงได้รับการตรวจเต้านมด้วยเครื่องแมมโมแกรม
3. เพื่อให้สตรีกลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบความผิดปกติได้รับการดูแลรักษาส่งต่อโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและได้รับการติดตามเยี่ยมบ้านจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
4. ลดอัตราป่วยโรคมะเร็งเต้านมในระยะที่ 1 และระยะที่ 2

กลุ่มเป้าหมาย

อบรมให้ความรู้เรื่องการเฝ้าระวังโรคมะเร็งเต้านมแก่หญิงอายุ 30-70 ปี จำนวน 130 คน

ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ 24 มีนาคม 2565

สถานที่ดำเนินการ

โรงพยาบาลชุมชน

งบประมาณ

จัดสรรงบประมาณส่งเสริมป้องกันเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอชุมชนตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน 130 คน คนละ 2 มื้อ มื้อละ 25 บาท เป็นเงิน 6,500 บาท
 2. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน 130 คน คนละ 1 มื้อ มื้อละ 80 บาท เป็นเงิน 10,400 บาท
 3. ค่าป้ายโครงการ เป็นเงิน 1,500 บาท
 4. ค่าวัสดุสำนักงาน เป็นเงิน 3,100 บาท
- รวมทั้งสิ้น 21,500 บาท (สองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความครอบคลุมประชากรสตรีอายุ 30-70 ปี ได้รับตรวจเต้านมด้วยตนเองหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90

ตารางที่ 1 ความครอบคลุมประชากรสตรีอายุ 30-70 ปี ได้รับตรวจเต้านมด้วยตนเองหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

รหัสสถานบริการ		กลุ่มเป้าหมาย	คัดกรองด้วยตนเอง		คัดกรองโดยเจ้าหน้าที่	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
03348	โคกโพธิ์	1,129	1,049	92.91	1,065	94.33
03349	ตะเคียนบังอี	559	507	90.7	513	91.77
03350	จะกง	1,136	302	26.58	311	27.38
03351	ใจดี	1,106	211	19.08	213	19.26
03352	กันจาม	1,293	296	22.89	296	22.89
03353	อ่าวออย	1,563	1,509	96.55	1,526	97.63
03354	หนองคล้า	538	0	0	1	0.19
03355	ขนุน	451	194	43.02	266	58.98
03356	ปรือใหญ่	818	10	1.22	489	59.78
03357	ปรือคั่น	996	367	36.85	367	36.85
03358	ทับทิมสยาม 06	415	290	69.88	303	73.01
03359	หนองลุง	1,214	73	6.01	74	6.1
03360	สมบูรณ	1,123	6	0.53	7	0.62
03361	หัวเสือ	1,352	469	34.69	473	34.99

รหัสสถานบริการ		กลุ่มเป้าหมาย	คัดกรองด้วยตนเอง		คัดกรองโดยเจ้าหน้าที่	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
03362	ตะเคียนข้างเหล็ก	925	523	56.54	527	56.97
03363	กวางขาว	458	71	15.5	71	15.5
03364	คลองกลาง	818	807	98.66	808	98.78
03365	โคกเพชร	1,019	12	1.18	13	1.28
03366	ปราสาท	815	804	98.65	804	98.65
03367	บ่อทอง	265	86	32.45	86	32.45
03368	สำโรงตาเจ็น	1,122	184	16.4	184	16.4
03369	นาเกลือ	917	734	80.04	734	80.04
03370	กฤษณา	1,058	720	68.05	721	68.15
03371	วิทย์	926	68	7.34	70	7.56
03372	ตรอย	432	256	59.26	333	77.08
03373	นิคมชอยกลาง	612	298	48.69	299	48.86
03374	โนน	577	415	71.92	415	71.92
10930	ห้วยเหนือ	2,649	8	0.3	10	0.38
รวม		26,286	10,979	41.77	10,269	39.07

จากตารางที่ 1 พบว่าในปีงบประมาณสตรีอายุ 30-70 ปี จำนวน 26,286 คน ได้รับตรวจเต้านมด้วยตนเอง จำนวน 10,979 คน คิดเป็นร้อยละ 41.77 และได้รับการตรวจเต้านมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 10,269 คน คิดเป็นร้อยละ 39.07

2. ความครอบคลุมสตรีกลุ่มเสี่ยงที่พบความผิดปกติที่เต้านมได้รับการตรวจวินิจฉัยด้วยเครื่องอัลตราซาวด์เต้านมและเครื่องแมมโมแกรม ร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ 2 ความครอบคลุมสตรีกลุ่มเสี่ยงที่พบความผิดปกติที่เต้านมได้รับการตรวจวินิจฉัยด้วยเครื่องอัลตราซาวด์เต้านมและเครื่องแมมโมแกรม

ผลการตรวจ	จำนวน	หมายเหตุ
ผู้มาร่วมทั้งหมด	130	
ซักประวัติ	49	
ตรวจโดยแพทย์	49	
ตรวจ MG/US	45	
ตรวจ U/S	4	
Refer	7	

ผลการตรวจ	จำนวน	หมายเหตุ
BIRADS1	14	ตรวจไม่พบอะไร นอกจากโครงสร้างปกติของเต้านม
BIRADS2	28	ตรวจพบสิ่งที่ไม่ได้ตามปกติธรรมดาในเต้านม เช่น หินปูนธรรมดา ซีสต์หรือถุงน้ำเต้านม ก้อนเนื้ออกชนิดไม่ร้ายแรง
BIRADS3	3	ตรวจพบสิ่งที่คาดว่าน่าจะเป็นปกติที่พบได้ในเต้านม แต่ควรมีการตรวจซ้ำเพื่อติดตามสักระยะ (ประมาณ 2 ปี) เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีอันตรายจริง โอกาสน้อยกว่าร้อยละ 2
BIRADS4	3	ตรวจพบสิ่งที่สงสัยว่าผิดปกติ มีโอกาสเป็นมะเร็งได้โอกาสร้อยละ 2-95
BIRADS5	1	ตรวจพบสิ่งที่สงสัยว่าผิดปกติ มีโอกาสเป็นมะเร็งได้สูงมากกว่าร้อยละ 95

หมายเหตุ BIRADS (Brest Imaging Recording And Data System) คือการรายงานผลการอ่าน Mammogram โดยมีระดับความผิดปกติจากน้อยไปมาก

ข้อแนะนำ

BIRADS 1-2 ถือว่าผลปกติ ให้ตรวจเช็คตามปกติ คือ ปีละครั้ง

BIRADS 3 ผลคาดว่าน่าจะเป็นปกติ แต่ให้ตรวจซ้ำใน 6 เดือนข้างหน้า เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีอันตรายจริง ๆ

BIRADS 4-5 นำเนื้อเยื่อจากจุดที่พบ ไปตรวจพิสูจน์ว่าเป็นเนื้อร้ายหรือไม่

จากตารางที่ 2 พบว่ามีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 130 คน ได้รับการคัดกรองด้วยการซักประวัติแล้ว พบความเสี่ยง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 37.69 ได้รับการตรวจยืนยันโดยแพทย์ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 37.69 ได้รับการตรวจด้วยวิธี Mammogram และ Ultrasound จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 91.84 ได้รับการตรวจด้วยวิธี Ultrasound จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16 ได้รับการส่งต่อ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตรวจพบ BIRADS1 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57, ตรวจพบ BIRADS2 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14, ตรวจพบ BIRADS3 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.122, ตรวจพบ BIRADS4 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.122 และตรวจพบ BIRADS5 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.04

3. สัดส่วนของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ระยะที่ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

ตารางที่ 3 สัดส่วนของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ระยะที่ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

กลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบ ก้อนและผิดปกติอื่น ๆ	ตรวจพบก้อนและ ความผิดปกติอื่น ๆ (คน:ร้อยละ)	Mammogram/Ultrasound (คน:ร้อยละ)	Ultrasound (คน:ร้อยละ)	Refer (คน:ร้อยละ)
49	49 : 100.00	45 : 91.84	4 : 8.16	7 : 14.26

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบก้อนและผิดปกติอื่น ๆ จำนวน 49 คน ได้รับการตรวจก้อนและความผิดปกติ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้รับการตรวจ Mammogram และ Ultrasound

จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 91.84 ได้รับการ Ultrasound จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16 ได้รับการส่งต่อ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.26

การวิเคราะห์ผล ภาพรวมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

จากข้อมูลที่น่าเสนอดังกล่าว พบว่า สตรีอายุ 30-70 ปี ได้รับการตรวจคัดกรองเต้านมด้วยตนเองเป็นประจำในทุกเดือน และได้รับการตรวจเต้านมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อประเมินความเสี่ยง และค้นหาความผิดปกติที่เกิดขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ฝึกทักษะในการตรวจเต้านม และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเฝ้าระวังในพื้นที่ มีการส่งผลการดำเนินงานประจำทุกเดือน หากตรวจพบความผิดปกติจะมีการส่งต่อเพื่อพบแพทย์ให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ต้องมีการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันการระบาด
2. กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ารับการตรวจ จะต้องเป็นกลุ่มเสี่ยงตามปัจจัยเสี่ยง และต้องตรวจคัดกรองด้วย ATK จึงจะเข้าร่วมกิจกรรมได้

ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอชุมชน (กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ)

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

